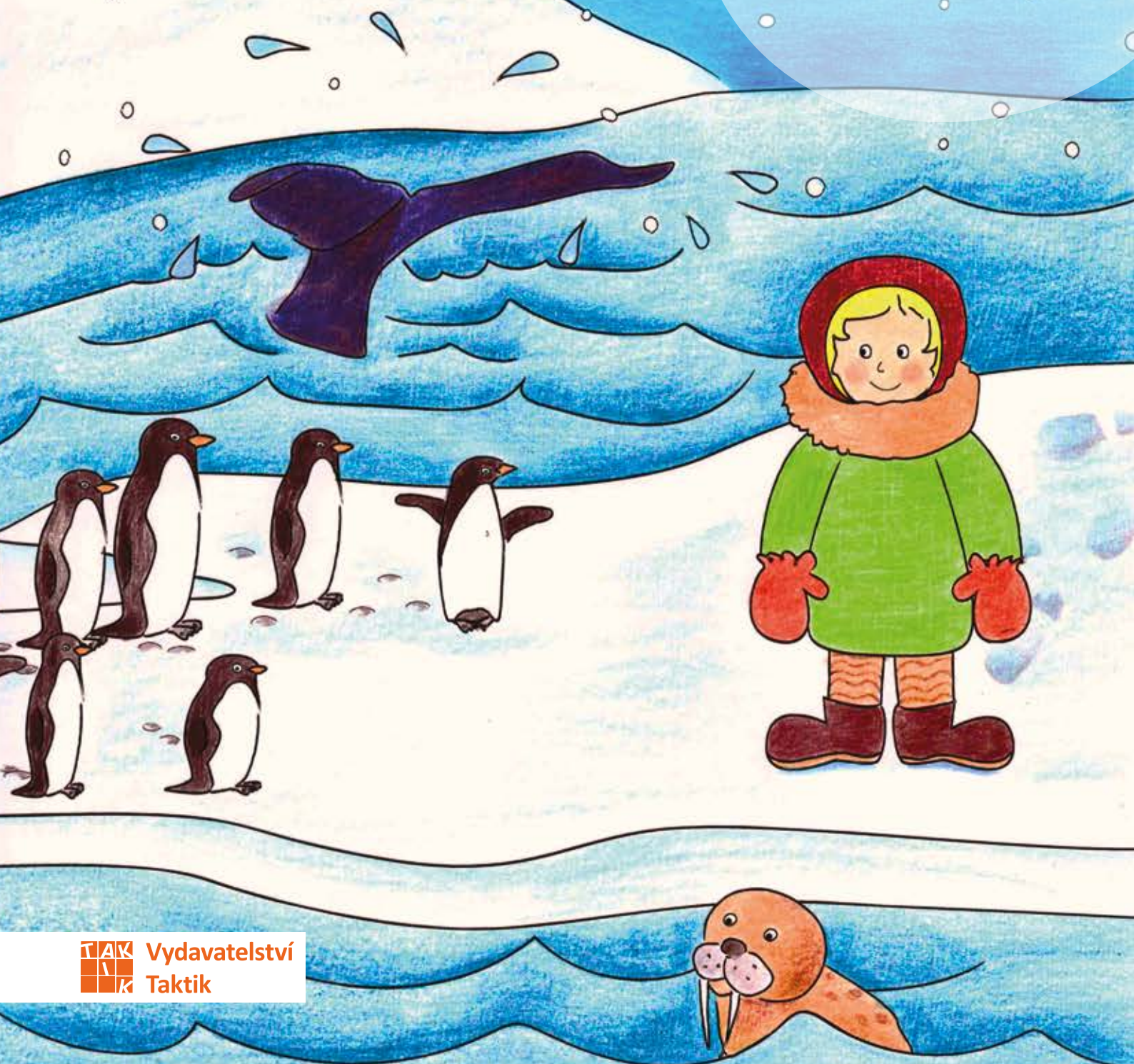

HRAVÁ

ČEŠTINA

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

V souladu s RVP

Vydavatelství
Taktik

HRAVÁ

ČEŠTINA 5

Další náměty a úlohy vztahující se i k jiným předmětům jsou označené těmito piktogramy:

 – výtvarná výchova

 – vlastivěda

 – pracovní činnosti

 – přírodověda

Vysvětlení dalších symbolů:

 – průběžné opakování

 – přísloví

HRAVÁ ČEŠTINA 5

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

Autoři: Mgr. Olga Urbanová

Odborná spolupráce: Mgr. Zdena Effová, Mgr. Jana Olžbutová, Mgr. Václav Placák, Jan Kudrnáč

Recenzentky: Doc. PhDr. Jana Bartůňková, CSc., Mgr. Jana Nedvědová

Jazyková korektura: Mgr. Věra Štefánková

Grafická úprava a sazba: Michaela Slezáková

Ilustrace: Michaela Slezáková

Návrh obálky: Michaela Slezáková, Sára Doležalová

Produktový manažer: Ing. Karel Jager

Projektový manažer: Ing. Maroš Blahovec

ISBN: 978-80-7563-058-2

1. vydání, 2017

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s.r.o., Praha 2017

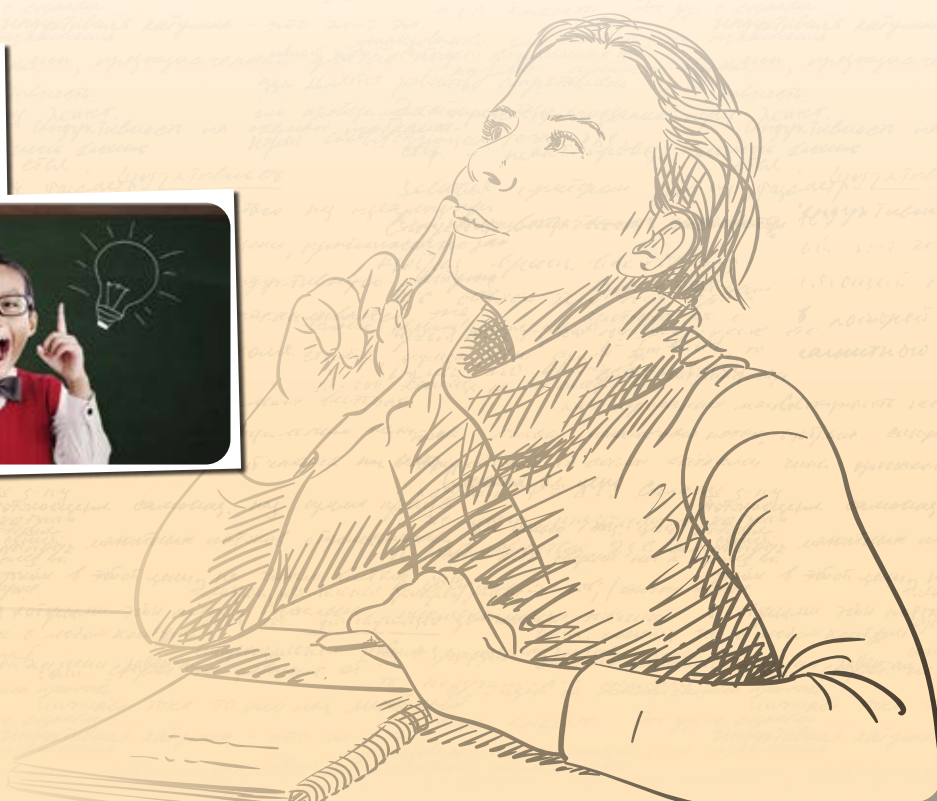
Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

Schválilo MŠMT čj. MSMT - 19210/2017 dne 13. března 2018 k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání jako součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací obor Český jazyk a literatura, 1. – 5. ročník, s dobou platnosti šest let.

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

 OBSAH

Český jazyk – národní jazyk – mateřština	2	Vyjmenovaná slova po L.....	30
Národní jazyk – nářečí		Vyjmenovaná slova po M.....	31
(a jiné tvary nespisovné češtiny).....	3	Vyjmenovaná slova po P.....	32
Význam slov.....	5	Vyjmenovaná slova po S.....	33
Slovo a pojmenování slov	6	Vyjmenovaná slova po V.....	35
Synonyma.....	7	Vyjmenovaná slova po Z.....	36
Antonyma.....	8	Slovní druhy.....	38
Synonyma, antonyma – opakování	9	Podstatná jména	41
Slova nadřazená, souřadná a podřazená	10	Přídavná jména.....	50
Opakování	12	Zájmena.....	53
Střídání hlásek při odvozování a ohýbání slov	16	Číslovky.....	56
Zdvojené souhlásky.....	18	Slovesa	58
Slova příbuzná.....	19	Základní větné členy – podmět a přísudek.....	62
Skupiny bě-bje, pě, vě-vje, mě-mně.....	21	Shoda přísudku s podmětem	66
Psaní písmen Ú/ů.....	23	Věta jednoduchá a souvětí.....	69
Předpony s-, z-, vz-	24	Přímá řeč	71
Slovotvorný základ, přípona a předpona.....	25	Opakování.....	73
Stavba slova a pravopis.....	26	Hra o trezor.....	96
Vyjmenovaná slova po B.....	29		

▶ **ČESKÝ JAZYK - NÁRODNÍ JAZYK - MATEŘŠTINA**

▶ 1 V osmisměrce najdi a vybarvi tato slova: čeština, slovenština, srbština, polština, ruština, ukrajinština, slovinština. Zbylá slova doplň do tajenky.

T	O	T	O					S				
Č	E	Š	T	I	N	A		R				
J	S	O	U	S	L	O	B	V	A	N		
S	L	O	V	I	N	Š	T	I	N	A		
	P	O	L	Š	T	I	N	A				
R	U	Š	T	I	N	A						
S	K	É	N					J	A	Z	Y	
K	Y	A	N	I	T	Š	N	E	V	O	L	S
U	K	R	A	J	I	N	Š	T	I	N	A	

... a s trochou snahy jim částečně rozumíme.
Jsou to jazyky příbuzné s češtinou.

↻ Doplň i-y-í-ý.

jedlé houb_ _
výprodej zbož_ _
přep_ chové oděv_ _
k_ selé zel_ _
stř_ brné ozdob_ _
v_ soké strom_ _
zb_ tečné výmluv_ _
bl_ skavé skl_ čko
houb_ čka na nádob_ _
lesn_ mýt_ na
s_ lné provaz_ _
nel_ tostný p_ tlák
výroba obuv_ _
l_ p_ u chalup_ _
s_ lné sval_ _
um_ něný osl_ k
v_ kl_ čené ob_ l_ _
b_ lá m_ ška

▶ Co je to staroslověnština? _____

▶ 2

Každý mluví tak, jak umí

Každý mluví tak, jak mluví,
když se pustí do řeči -
žluva mluví řečí žluví,
prase řečí prasečí.

Každý mluví, jak ho těší,
jak se komu uráčí -
blecha mluví řečí bleší,
tučňák řečí tučňáci.

Každý mluví tak, jak musí,
jak mu jazyk dovolí -
husa mluví řečí husí,
buvol řečí buvolí.

Každý mluví tak, jak umí,
jak se učil odmala -
hlavně když se dorozumí
člověk, pes i žížala!

Jiří Žáček – Nesedejte na ježka!

▶ a) Vypiš z básničky pojmenování zvířat: _____

▶ b) Vypiš z básničky „jazyky“: **žlůvština**, _____

▶ NÁRODNÍ JAZYK – NÁŘEČÍ (A JINÉ TVARY NESPISOVNÉ ČEŠTINY)

▶ 1

↻ Doplni i-y-í-ý.

Jeníček se ztratil

Jeníček hezky ležel, Málinka usedla k němu do nohou a učila se tiše latinským slovíčkům. Gabra si sedla vedle Jeníčka na židli a vyprávěla: „Bylo jedno cerčisko a to mělo babičku. A ta měla svátek. Tož ji to cerčisko neslo víno. Babička bydlila v lese. Jedno zlé vlčisko si to cerčisko – menovalo sa Karkulka – vyčihalo a myslelo si: sakviš, ta by byla dobrá k večeri! A tož vlezlo najprv k téj babce do chalúčky, oblafló babku, spolkló ju jak malinu a samo si vlezlo do postele. **Dalo si na hlavu čepčisko, vycenilo zubiska a číhalo na to Karkulisko...**“

„A ploč?“ ptá se Jeníček a celý se o Karkulku třese. „No, protože mělo vlčisko ještě hlad,“ odpovídá Gabra. „A ploč mělo vlčisko hlad?“ ptá se chlapeček. „Protože taková suchá babka pro vlčisko nic není.“ „A ploč tatová suchá babta plo vlčisko nic není?“ táže se Jeníček dále. „Hm, protože staré babičky sú enom samé kosti.“ „A ploč stalé babcy sú samé tosti?“ ptá se Jeníček, chtěje si hodně popovídati. Gabra se už začíná čertit a Málinka už se směje. Gabra rozzlobeně povídá: „Protože už sú staré, hlúpý ogare!“ „A ploč?“ začal Jeníček znovu. „Zatrackaný Janku škaredý, jak mňa budeš dožírat, pošlu na tebe vlka!“ „Bablo, posli vlta, já sa nebojím.“

Amálie Kutinová – Gabra a Málinka se učí latinsky

pap_rová krab_ce
r_b_zová marmeláda
veřejné m_něn_
star_cestop_s
cukrářské p_škot_
žlut_p_l
královské s_dlo
dětsk_zás_p
pohádková v_la
podz_mn_děšť
větrné ml_n_
oškl_vé počas_
dřevěná p_šťalka
barevné pap_r_
zb_tk_potrav_n
zelené ol_v_
hb_tá las_čka
drobné r_bk_
b_lé ovečk_
v_stavba s_dl_ště

▶ a) Kterou pohádku Gabra vyprávěla? Napiš název pohádky.

▶ b) V ukázce najdi a podtrhni nespisovná slova/slova napsaná v nářečí.

▶ c) Vyznačenou větu přepiš spisovnou češtinou.

▶ d) Vypiš slova, která špatně vyslovoval malý Jeníček.

▶ e) Domáckou podobu jmen dětí napiš tak, jak jsou uvedena v kalendáři a v úředních dokumentech.

▶ ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

▶ 1 Rozlišuj význam! Napiš vhodné věty k dvojici slov.

poddaný _____
podaný _____

rání _____
ranní _____

nejjistější _____
nejjistější _____

↻ Doplň s-z-ss-zz.

ro__házené hračky
ro__lobený člověk
ro__dělený majetek
__hromáždění obyvatel
__troskotaná loď
__plašený kůň
be__ásadový velitel
představení __končilo
be__hlučný motor

▶ 2 Odděl předponu a příponu u podtržených slov.

rání káva, kamenný most, rozzuřený tygr, skřivaní zpěv, telefonní přístroj, skautský oddíl,
rozpálená kamna, rostlinná potrava, nejjasnější hvězda, nezákonný postup, sloní výběh,
babiččin koláč, bezzubé miminko, ramenní kloub, plamenná řeč, černošští zpěváci,
nepříjemná povinnost, zručný kameník

▶ 3 Napiš jedním slovem.

Stařenka, která nemá zuby, je _____.
Člověk, který musí poslouchat svého pána, je jeho _____.
Malby, které jsou namalovány na stěně jeskyně, jsou _____.
Pán, kterého neposlechl jeho pes, se na něj _____.
Most, který je vybudovaný z kamene, je _____.
Míč, který patří Aničce, je _____.
Místo, kde je největší sucho, je místo ze všech _____.
Vánoční stromek začal zářit, on se _____.

↻ Doplň vhodné předpony.

___zářené oči
___slat dopis
___cenné věci
___krájený dort
___listý strom
krásný ___hled
___pálená omáčka
___hraná bitva
___mluvené podmínky
___krytý poklad

▶ 4 Spoj obě části přísloví.

Lepší vrabec v hrsti,	létají třísky.
Kdo chce psa bít,	nežli holub na střeše.
Když se kácí les,	dál doskáče.
Kde nic není,	hůl si vždy najde.
Ranní ptáče	ani smrt nebere.

▶ Dokážeš přísloví vysvětlit? Dopiš k přísloví písmeno vysvětlení.

- A Při práci může vzniknout i škoda.
- B Vstávej brzo, uděláš více práce.
- C Když chceš někomu ublížit, vymyslíš si důvod.
- D To je velká bída.
- E Spokoj se s tím, co máš.

▶ PAMATUJ!

RÁNO – RANNÍ KÁVA

RANÝ = BRZY DOZRÁVAJÍCÍ – RANÝ SALÁT

ANNA – ANIČKA, ANČA, ANINKA, ANUŠKA

PANNA – PANNY, PANEN, PANENKA

SLOVA PŘÍBUZNÁ

▶ 1

lékárna	lednička	ledovat	prales	zledovatělý	ledvina
ledař	lékař	léky	ledovec	lékařský	náledí
lesník	lékořice	lesní	vyléčit	nábytek	obyvatel
bydliště	byt	Bydžov	bytový	polesí	lesy
lesík	odjet	ubytovna	vjezd	dojezd	zalesněný
objezd	nadlesní	přejezd	jeskyně	Lesněnka	vyjet

▶ a) Vybarvi stejnou barvou slova příbuzná ke kořenům **lék**, **les**, **led**, **byt**.

▶ b) Jak vznikla tato slova?

lesopark _____

samoobsluha _____

autoservis _____

Vyšehrad _____

Znáš ještě jiná taková slova? _____

▶ c) Ke každému slovu napiš slovo zdobněle. Podtrhni kořen obou slov.

bába	
chlapec	
kořen	
stůl	
vlas	

květina	
dort	
kuře	
světlo	
mísa	

▶ 2 Umíš doplnit tato rčení a vysvětlit je?
K doplněným slovům říkej slova příbuzná.

V nouzi poznáš _____.

Chybami se člověk _____.

Na hrubý pytel hrubá _____.

Naděje umírá jako _____.

Strach má veliké _____.

▶ 3 Spoj, co k sobě patří (lidovou moudrost a vysvětlení).
A vymýšlej slova příbuzná k podtrženým slovům.

Je lakomý.

Je nešikovný.

Svěřit něco nepravé osobě.

Lehce někoho oklamat.

Má obě ruce levé.

Utáhnout na vařený nudli.

Nechá si pro korunu vrtat koleno.

Udělat kozla zahradníkem.

Napiš antonyma.

- sladký – _____
- bohatý – _____
- tichý – _____
- drahý – _____
- pravda – _____
- těžký – _____
- obr – _____
- zima – _____
- zlý – _____
- spí – _____
- nadává – _____
- rychle – _____
- náročný – _____
- pomalý – _____

Doplň i-í-y-ý.

- l_čené střev_ce
- šp_navé oblečen_
- l_bezn_ květ
- b_lé lekn_n
- větrn_ml_n
- sv_t_c_náp_s
- v_kopan_př_kop
- zaj_c kl_čkuje
- úzká ul_čka
- pop_navé rostl_n
- pr_ncezna Krasom_la

▶ STAVBA SLOVA A PRAVOPIS

▶ 1 Kořen, přípona a předpona.

SLOVO MÁ TYTO ČÁSTI

PŘEDPONA	KOŘEN	PŘÍPONA	KONCOVKA
pře	křik	ovat	_____
vy	křik	nout	_____
za	křik	l	ý

▶ 2

Starý hrad

Kousek od naší vesnice stojí hradní zřícenina. Ve starých pověstech se vypráví o stavbě mohutného hradu na skále. Hradní pán ho chtěl postavit na místě starého opevněného hradiště. Do hradeb prý nechal zazdít neposlušné obyvatele podhradí, aby i po smrti chránili hradní poklady. U hradu nechal vybudovat krásnou zahradu, o kterou se starali čtyři zahradníci. Nedaleko hradu byly ohrady plné dobytka.

▶ a) Vypiš slova příbuzná se slovem HRAD a podtrhni kořen slova.

▶ b) Vypiš tvary slova HRAD z textu a vyznač koncovky.

▶ 3 Předpony

▶ Ke slovům doplň všechny možné z předpon roz-, bez-, nad-, od-, před-, pod-, pře-. Použij některá doplněná slova v pěti větách.

	branný		účelný		mořský
	křídly		vousý		stavba
	platná		platit		sladit
	starostné		řezat		noska
	dávat		bít		krojit
	díl		pověď		pustit

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

▶ Doplň i-í-y-ý.

ch_ trá l_ ška

l_ vance s mal_ nam_

s_ rová zelen_ na

v_ leštěn_ ná b_ tek

b_ lé m_ dlo

um_ t_ obl_ čej

š_ kovn_ Pep_ k

angl_ ck_ jaz_ k

l_ ché č_ slo

zaj_ mavé kn_ žk_

l_ skové oř_ šk_

léč_ vé b_ l_ nk_

sem_ nko c_ bule

stoletá l_ pa

červen_ r_ b_ z

zab_ tá m_ š

šp_ navé uš_

s_ to na mouku

▶ 4 Přípony

▶ Za pomoci přípon /-ství, -ní, -ský, -stvo, -ně/ vytvoř z daných slov slova odvozená.

stavba _____
 hrad _____
 mlýn _____
 lidé _____

▶ 5 Tvoříme nová slova pomocí předpon a přípon.

hradba	chov	nadjezd	stavba	nesmysl	stavitel
myslivec	odchov	hrad	dechová	podjezd	chovný
hradiště	let	oddech	lišejník	odlet	mysl
přelet	vzlet	stav	chovanec	myslivna	letišťe

▶ Slova s předponou vybarvi modře, slova s příponou vybarvi červeně.

▶ 6 Zkus vysvětlit ustálená rčení.

Pálí ho dobré bydlo. _____
 Nasadil by mu psí hlavu. _____
 Vezmi z dlaně chlup. _____
 Mohl na něm oči nechat. _____
 Sliboval mu modré z nebe. _____

▶ 7 Napiš slovo v určeném pádu čísla jednotného.

hrad (7.) hradem _____ kniha (3.) _____
 myš (6.) _____ koště (7.) _____
 sešit (2.) _____ sklenice (2.) _____

▶ 8 Napiš ke spojení slov číslo pádu.

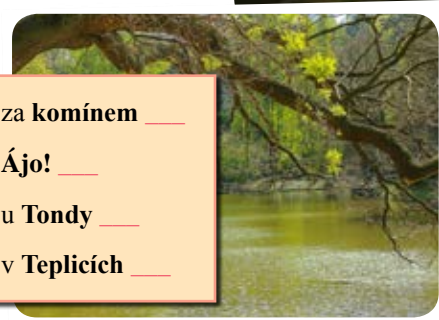
do práce _____ na hřišti _____ v pračce _____ za komínem _____
 mamince _____ vidím Janu _____ o Hance _____ Ájo! _____
 máme český jazyk _____ bez brýlí _____ s autem _____ u Tondy _____
 dětem _____ hýbat tělem _____ okolo rybníka _____ v Teplicích _____

▶ Doplni i-í-y-ý.

nenas_tn_ Otesánek
 lesn_v_la
 r_t_ř Kaz_m_r
 jež_baba F_loména
 m_šák P_šta
 vodn_ř_še
 ml_nsk_kámen
 jedovat_sv_t_pl_n
 nepř_jemn_hm_z
 hlem_žd_ul_ta
 horsk_prúsm_k
 p_tel zrn_

▶ Doplni i-í-y-ý.

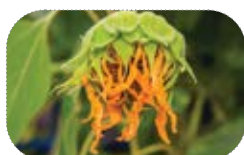
pl_nové vař_če
 zab_té zv_ře
 krůt_ř_zk_
 p_tlákova sm_čka
 nap_navé v_právěn_
 b_c_hod_n_
 m_rn_b_ček
 podz_mn_mraz_k_
 hb_tá r_bka

▶ VYJMENOVANÁ SLOVA PO S

▶ 1

Květina bez vody začne _____.	
V zimě se často sníh začne hustě _____.	
Mléčný výrobek Eidam je _____.	
Pokrm tepelně neupravený je _____.	
Člověk, který se vydatně najedl, je _____.	
Sova, o které se říkalo, že přivolává neštěstí, je _____.	
Had při obraně začne _____.	
Karel IV. byl _____ Jana Lucemburského.	
Větší hlodavec, ke kterému se přirovnávají nenasytní lidé, je _____.	
Drobný hmyzožravý pták, který u nás přezimuje, je _____.	

▶ a) Podle nápovědy urči vyjmenované slovo a zapiš ho do druhého sloupce.

▶ b) Z vyjmenovaných slov vyber podstatná jména, seřaď je podle abecedy a zapiš. _____

▶ c) Z vyjmenovaných slov vyber slovesa, seřaď je podle abecedy a zapiš. _____

↻ 2

V nouz_ poznáš př_tele.

Konečně př_šla pořádná z_ma. R_bn_k za vesn_c_ začal zamrzat. M_chal se už těš_l, jak s_ zabruslí. Jeho př_tel F_l_p ho varoval, že led ještě nen_dost s_ln_. Ale M_chal ho odb_l a šel bruslit sám. F_l_p šel žalovat mam_nce M_chala. Ta se rozzlob_la a běžela s F_l_pem k r_bn_ku pro lehkom_slného s_na. Př_šli právě na posledn_chv_l_. Pod M_chalem se prolom_l led. V_sel na kraj_kr_, zoufale volal o pomoc a chv_lem_i pol_kal ledovou vodu. Mam_nka se snaž_la s_nov_pomoc_a F_l_p běžel pro str_ce V_ktora, kter_je has_č. Př_běhlo v_ce l_d_a M_chal b_l zachráněn. V kuch_n_, zabalen_v teplé dece, p_l hork_čaj a zp_toval své svědom_. B_l F_l_p jeho kamarád, i kd_ž žaloval?

▶ a) Doplň i-i-y-ý.

▶ b) Odpověz na otázku a svůj názor vysvětli.

▶ PŘÍLOHA - POMŮCKA - SKLÁDÁNÍ VĚT PODLE SLOVNÍCH DRUHŮ

1 PODSTATNÁ JMÉNA	2 PŘÍDAVNÁ JMÉNA	3 ZÁJMENA	4 ČÍSLOVKY	5 SLOVESA
6 PŘÍSLOVCE	7 PŘEDLOŽKY	8 SPOJKY	9 ČÁSTICE	10 CITOSLOVCE
1 PODSTATNÁ JMÉNA	Vyjadřují vlastnosti osob, zvířat, věcí nebo dějů.	Zastupují jména nebo na osoby, zvířata, věci ukazují.	Vyjadřují počet, pořadí.	Vyjadřují děj.
Odpovídají na otázky: Kde? Kdy? Jak?	Píší se odděleně, ale čtou se dohromady. Mění tvar pod. jména.	Spojují slova nebo věty.	Uvozují věty.	Vyjadřují zvuky.
1 PODSTATNÁ JMÉNA	Názvy osob, zvířat, věcí.	2 PŘÍDAVNÁ JMÉNA	Vyjadřují děj.	5 SLOVESA

- ▶ a) Učitel napíše větu na tabuli a žáci určí pomocí karet slovní druhy – rychlá kontrola celé třídy.
- ▶ b) Učitel připevní karty na tabuli a žáci vytváří věty podle modelu (písemně či ústně).
- ▶ c) Ve skupinách – děti dostanou kartičky se slovy a přiřazují je k barevným kartám.

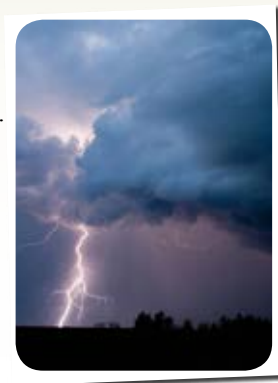

▶ PODSTATNÁ JMÉNA

▶ 1

Bouřka

Pepík a Jarda se vraceli __ výletu. Náhle se __ obloze objevily hrozivé mraky. __ dálky bylo slyšet hřmění. __ jihu se přihnál silný vítr. Chlapci se rozhlíželi __ okolí a hledali nějaký úkryt. Nedaleko stál opuštěný mlýn __ rozbitými vraty. Chlapci se __ němu rozběhli. __ mlýně bylo teplo a sucho. Venku řádila bouře. Blesky rozsvěcovaly setmělou krajinu a __ zem se sypaly kroupy. __ chvíli bouře utichla a chlapci mohli pokračovat __ cestě domů.

▶ a) **Doplň vhodné předložky.**

▶ b) **Najdi podstatná jména ke vzorům:**

hrad /3/ _____

stavení /2/ _____

žena /3/ _____

▶ c) **Podtrhni příslovce /2/.**

▶ d) **Podtrhni slovesa /5/.**

▶ 2

Mlád'ata

Přišlo jaro. Rozkvetly první _____ a na svět přišla roztomilá _____. Krávám se narodila _____. Za ovečkami cupitají _____. Kvočna vodí hejno _____. Klisna střeží svá _____. Bachyně krmí mlékem deset _____. _____ feny už nezbedně pobíhají po trávě.

▶ a) **Doplň vhodná podstatná jména.**

▶ b) **Podle kterého vzoru se nejčastěji skloňují?**

▶ HRA O TREZOR

U vyznačených podstatných jmen urči rod a příslušné číslo zapiš do kódu.

	rod:	mužský	ženský	střední
1	Malý chlapec se ztratil.	1	3	8
2	Bydlíme v Praze .	3	5	1
3	Denně jezdím městskou dopravou .	6	8	3
4	Hříbě se za námi hbitě rozběhlo.	8	1	6
5	Letos pojedeme do Finska .	1	3	9
6	Vzpomínal na své úspěchy .	8	9	3
7	Potom se zdvihl silný vítr .	7	1	5
8	Ušiješ mi nové šaty ?	2	6	9
9	Na horách je krásně.	9	8	2

Vlož kód do zámku trezoru.
Dodržuj pořadí.
Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9

▶ 2

Čap_ př_ běh

Po louce u r_ bn_ ka se procházel b_ l_ čáp. Žab_ kuňkán_ ut_ chlo. Najednou čáp udělal r_ chl_ poh_ b a už drž_ v zobáku neopatrnou žábu. Ihned se vznesl a let_ k čap_ mu hn_ zdu na v_ sokém kom_ nu u p_ vovaru. Zde ho netrpěl_ vě očekávaj_ mlad_ čáp_. Už jsou dost stař_ , ale z hn_ zda se zat_ m obávaj_ v_ letět. Po chv_ l_ př_ letěla i jej_ ch matka s drobnou r_ bkou. Oba rod_ če cel_ den krm_ svá nenas_ tná mlád'ata. Za někol_ k t_ dnů se vš_ chn_ spolu v_ daj_ na dlouhou cestu až do Afr_ k_ .

- ▶ a) **Doplň i-í-y-ý.**
- ▶ b) **Podtrhni přídatná jména.**
- ▶ c) **Napiš, kolik je v textu souvětí a jedno z nich vypiš:** _____

▶ d) **První větu napiš v množném čísle:** _____

▶ e) **Zakroužkuj složené slovo.**

▶ f) **Znáš ještě jiné stěhovavé ptáky? Napiš je.** _____

▶ 3 **Doplň vhodná slova do vět.**

VZOR: Člověk, který stále pracuje, je pilný.

Šátek, který má bílou barvu, je _____. Kniha, která patří Lence, je _____ . Člověk, který se potřebuje najíst, je _____. Boty, které patří Evě, jsou _____. Člověk, který se potřebuje napít, je _____. Auto, kterým jezdí tatínek, je _____. Obydlí včel je _____ úl. Šaty, které dostal císař, jsou _____ .

▶ 4 **Zkus vysvětlit ustálená slovní spojení.**

VZOR: krkavčí matka = špatná matka

- kočičí zlato = _____
- labutí píseň = _____
- sisyfovská práce = _____
- Achillova pata = _____
- psí oči = _____
- krokodýlí slzy = _____
- má dlouhé prsty = _____
- aprilové počasí = _____
- jepičí život = _____
- žabomyší válka = _____

▶ **KVÍZ**

MÁ BOTY Z TOULAVÉHO TELETE.

- A Má nekvalitní obuv.
- B Má velmi kvalitní obuv.
- C Rád se toulá.

NOSIT DŘÍVÍ DO LESA.

- A Věnuje se ornitologii.
- B Dělá zbytečnou práci.
- C Pomlouvá někoho.

SPÍ JAKO DUDEK.

- A Chrápe.
- B Tvrdě spí.
- C Má lehké spaní.

VZAL MU VÍTR Z PLACHET.

- A Okradl ho.
- B Pokazil mu jeho plány.
- C Uspal ho.

▶ SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM

▶ 1

Dřevěné voz_ př_vezl_ p_tle s ob_l_m. V noc_ ve městě sv_t_l_ do tm_ barevné náp_s_.
 Na stěně v_sel_ krásné obraz_. Kohout_, slep_ ce a kuřata spal_ v kurn_ku. Brz_ ráno se
 houbař_ v_prav_l_ do lesa. Kd_ž dět_ př_šl_ do škol_, čekali na ně vel_ké překvapen_.
 V křov_ měl_hn_zdo kos_. Okolo spadaneho ovoce poletoval_ vos_. Kamenné schod_
 vedl_ na kr_tou terasu, kde už čekal_ hosté. Okolo roztom_lého ps_ka se seběhl_ dět_.
 Kd_ž mraz_ ustoup_l_, cestovatelé v_raz_l_ na dalš_ dlouhou pouť. Hladové m_š_
 prokousal_ i dřevěné dveře sp_že a snědl_ všehn_ zásob_.

▶ a) Doplň i-í-y-y.

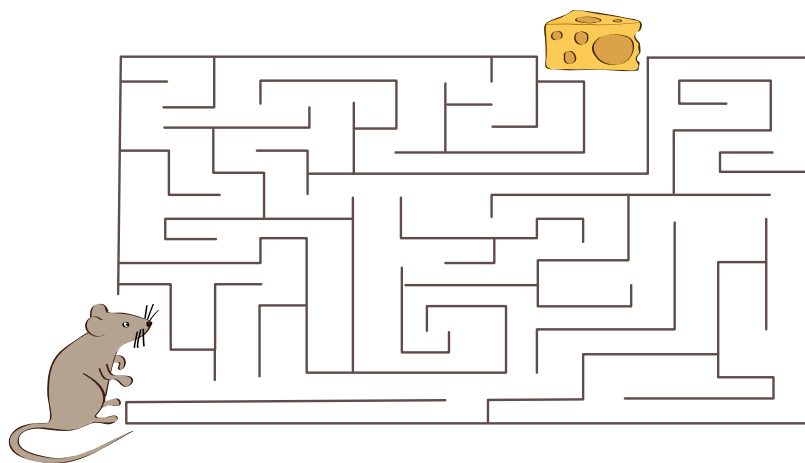
▶ b) Vypiš všechna podstatná jména středního rodu a urči jejich vzor: mládě – kuře

▶ c) Podtrhni v textu všechna souvětí.

▶ d) Vypiš předložky.

▶ e) Ve čtyřsměrce vyškrtěj přídavná jména z textu.

K	R	Á	S	N	É	O	R
R	L	A	B	Y	R	H	O
Y	V	E	L	I	K	É	Z
T	É	I	K	N	T	N	T
O	N	H	A	U	É	A	O
U	V	L	M	O	N	D	M
Í	E	A	E	H	Ě	A	I
Š	R	D	N	U	V	P	L
L	A	O	N	O	E	S	É
A	B	V	É	L	Ř	A	H
D	S	É	Ý	D	D	R	O

▶ Tajenka:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

▶ 2 Napiš v množném čísle:

Dítě zpívalo. _____

Kůň běžel. _____

Prodavač prodával. _____

Zub bolel. _____

Zahradník vypěstoval. _____

Vločka studila. _____

Okno se zavřelo. _____

Hlas se rozléhal. _____

Sklenička se rozbila. _____

Děvče tančilo. _____

Kmen byl rozřezán. _____

ČJ - LITERÁRNÍ VÝCHOVA

„.....Můj život je jednotvárný. Honím slepice a lidé honí mne. Všechny slepice jsou si navzájem podobné a také lidé jsou si podobní. Trochu se proto nudím. Ale když si mě ochočíš, bude můj život jakoby prozářen sluncem. Poznám zvuk kroků, který bude jiný než všechny ostatní. Ostatní kroky mě zahánějí pod zem. Ale tvůj krok mě jako hudba vyláká z doupěte. A pak, podívej se! Vidíš tamhleta obilná pole? Nejím chléb. Obilí je pro mne zbytečné. Obilná pole mi nic nepřipomínají. A to je smutné. Ale ty máš zlaté vlasy. Bude to opravdu nádherné, až si mě ochočíš. Zlaté obilí mi tě bude připomínat. A já budu milovat šumění větru v obilí...“ Liška umlkla a dlouho se dívala na Malého prince.

„Ochoč si mě, prosím!“ řekla.

„Velmi rád,“ odpověděl Malý princ, „ale nemám moc času. Musím objevit přátele a poznat spoustu věcí.“

„Známe jen ty věci, které si ochočíme,“ řekla liška. „Lidé už nemají čas, aby něco poznávali. Kupují u obchodníků věci úplně hotové. Ale poněvadž přátelé nejsou na prodej, nemají přátel. Chceš-li přátele, ochoč si mě!“

„..... Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

„Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval Malý princ, aby si to zapamatoval.

Malý princ – Antoine de Saint-Exupéry

► a) Rozumiš rozhovoru lišky a Malého prince? Zkus vymyslet název ukázky a napiš ho na nad text.

► b) ► KVÍZ

JAKÉ „ZAMĚŠTNÁNÍ“
MĚLA LIŠKA?

- A chytala myši
- B lovila ryby
- C honila slepice

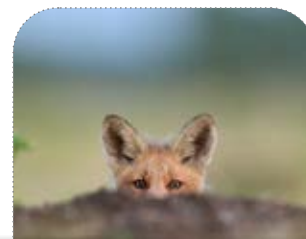
PROČ JE OBILÍ PRO
LIŠKU ZBYTEČNÉ?

- A neumí ho sklidit
- B nejí chleba
- C neumí nic upéct

PROČ JE MALÝ PRINC
ZODPOVĚDNÝ ZA SVOU RŮŽI?

- A líbí se mu
- B dostal ji darem
- C staral se o ni

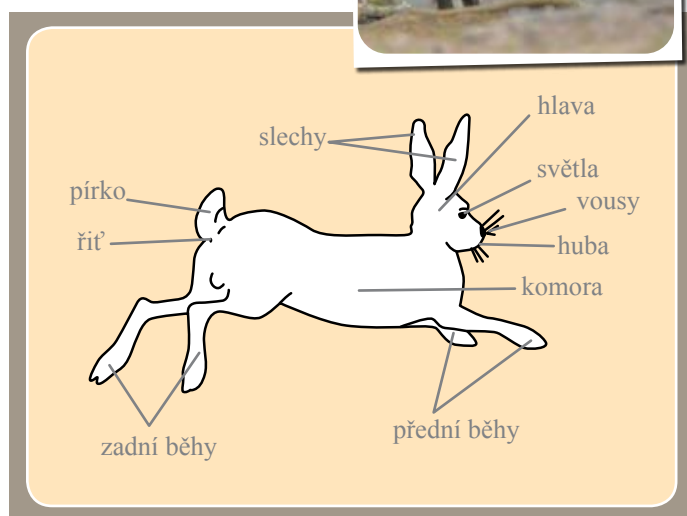
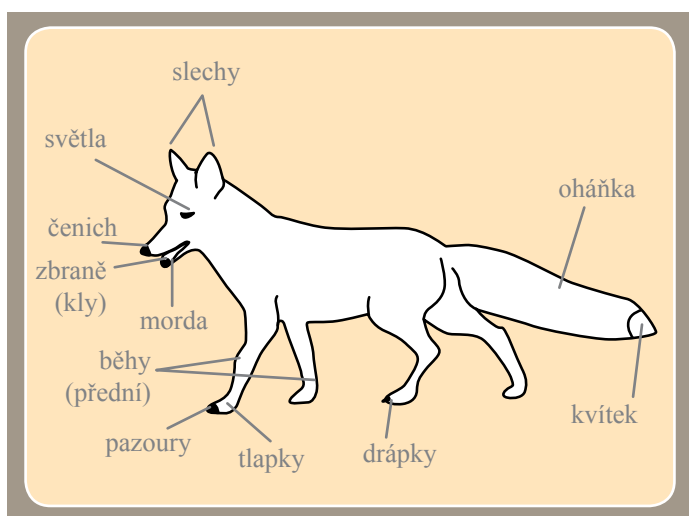
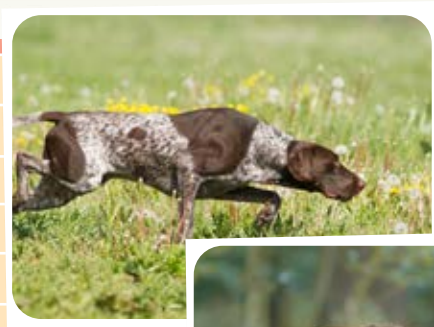
► c) Zkus vymyslet návod na ochočení lišky. Pod obrázky napiš, co znamenají a očíslej jejich pořadí. (Jak postupuje ochočování.)

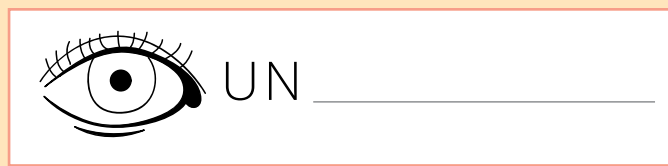
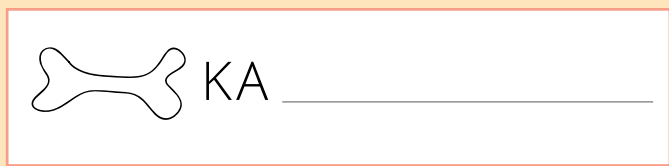
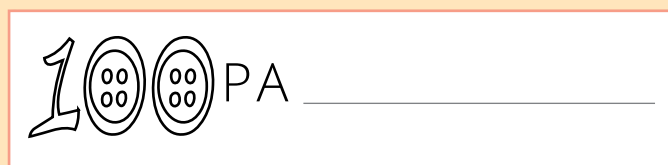
▶ 5 Malý Martin má strýce myslivce. Rád s ním chodí do lesa. Někdy ho strýc vezme i na návštěvu ke svým kolegům. Když si povídají, Martin má pocit, že mluví cizím jazykem.

▶ Zkus sestavit „myslivecký slovník“.

1	BARVA		prase divoké
2	ČERNÁ ZVĚŘ		bažiny, kde se chladí zvěř
3	HLÁŠENÍ		krev loveného zvířete
4	KALIŠTĚ		hlasitý štěkot loveckého psa
5	PÍRKA		oči zvěře
6	OPLOCENKA		ocas zajíce, divočáka či králíka
7	SVĚTLA		sůl se zdravotním přídatkem
8	LIZ		oplocená paseka

▶ 6 Vylušti rébusy a zapiš vyluštěné slovo na řádek.

▶ 7

Star_dub se rozstonal

Jednou ráno se zdálo Zrzečce, že l_st_ větve, kde měla doupatko, jsou troš_čku j_né než j_nd_. Jakob_ se malounko sklon_l_, ale tak malounko, že b_s_ toho člověk j_stě nepovš_ml. Ale Zrzečka, která se na Starém dubu narod_la, měla dub ráda, a proto j_n_c neušlo. Strakapoud, kter_měl hn_zdo v dut_nce j_né větve, sešplhal k n_odkuds_ z vrcholu a pov_dá: „Copak js_ tak zam_šlená, Zrzečko?“ „Boj_m se, že se nám dub rozstonal, pod_vej se na t_l_st_!“ Strakapoud, zkušen_ošetřovatel stromů, rozhlédl se znaleck_po větv_ a také se mu zdálo, že něco nen_v pořádku. „Mus_m dub důkladně prohlédnout,“ řekl a pust_l se hned s chut_ do práce.

Josef Zeman – Dobrodružství veverky Zrzečky

- ▶ a) Doplni i-í-y-ý.
- ▶ b) Najdi a zakroužkuj zdobněliny.
- ▶ c) Podtrhni v textu přímou řeč.
- ▶ d) Urči slovní druhy v této větě, číslo slovního druhu napiš nad slovo.

Strakapoud, zkušen_ošetřovatel stromů, rozhlédl se znaleck_ po větv_ a také se mu zdálo, že něco nen_v pořádku.

- ▶ e) Napiš slova příbuzná ke slovu **dufinka**. _____
- ▶ f) Najdi předložky. _____

▶ LISTOPAD

- ▶ 1 Podtrhni v textu, jak vznikl název měsíce.

Název měsíce vznikl spojením slov listí a padá. Když spojíš dvě i více slov, vzniknou nová slova, která nazýváme slova složená – složeniny – kompozita.

- ▶ 2 Napiš, z kterých slov vznikla tato slova složená.

KNIHTISK		DĚJEPIS	
LIDOOOP		VYŠEHRAD	
VLASTIMIL		VELKOMĚSTO	
OKAMŽIK		ZEMĚMĚŘIČ	
HRDLOŘEZY		VODOTRYSK	

▶ DUBEN

▶ 1

LES

Až na malé výjimky jsou u nás lesy vysazovány uměle pro těžbu dřeva. Jejich úkolem je také ochrana krajiny před erozí, využití méně úrodné půdy, zadržování vody v krajině, prostor pro lesní živočichy a rekreace obyvatel. Výběh druhu stromu je dán jeho hospodářským využitím. S velkým náskokem vede smrk, který je dlouhodobě ekonomicky nejzajímavější. Velkým nebezpečím pro smrkové monokultury jsou lýkožrout smrkový a jemu příbuzné druhy, souhrnně nazývané kůrovci. Lýkožrout smrkový je malý hnědočerný lesklý brouček, který žije ve všech smrkových

lesích. Zavrtává se pod kůru smrků a živí se, on i jeho larvy, lýkem. Po výrazném narušení těchto vodivých pletiv strom usychá. V současnosti se proto vysazují lesy z více druhů dřevin.

Ekonomické zhodnocení lesa je dlouhodobé. Když dnes vysadíte les, tak ho bude někdo jiný kácet až za téměř sto let! Přesto, že je les na počátku vysazen uměle, po nějakém čase vytvoří vlastní ekosystém a mikroklima – začne žít vlastním životem.

V dubnu můžeme v lese sledovat ohromné změny. Většina stromů a keřů začíná pučet a vyhání nové výhonky, ze země vyrážejí svěží rostlinky. Z lesních stromů kvetou modřiny, buky, javory a jasan. Začátkem dubna kvetou v listnatých lesích dymnivy, sasanky, podléšky a plicníky, u cest najdeme podběl a u potoka blatouchy. Přilétá většina ptáků. Straky, kavky, káňata a jestřábi již mívají postavená hnízda, jiné druhy začínají stavět, objevují se první hejna hmyzu. Probouzejí se ježci, vylézají ještěrky a hadi. Koncem měsíce snáší vajíčka bažant.

Zdroj: mujdum.dumabyt.cz, upraveno; www.mezistromy.cz, upraveno

▶ a)

▶ KVÍZ

JAKÝ JE VÝZNAM LESA?	CO NEJVÍCE ŠKODÍ LESU?	LESNÍ STROMY:
A chrání půdu	A mšice	A smrk, borovice, jabloň
B zadržuje vodu	B kůrovci	B bříza, palma, dub
C rekreace	C divoká prasata	C javor, borovice, buk
D produkce dřeva	D slimáci	D modřín, jasan, vrba
BAŽANTNICE JE:	JEHLIČNATÉ STROMY JSOU:	ZVÍŘECÍ RODINA JE:
A samička bažanta	A smrk, borovice, buk	A bažant, koroptev a kuře
B prostor na odchov kuřat bažantů	B dub, modřín, jedle	B srnec, srnka a kolouch
C pokrm z vajec bažanta	C borovice, modřín, smrk	C kanec, bachyně a sele

▶ b) Napiš větné vzorce podtržených souvětí . _____

▶ c) Vypiš slova cizího původu. _____

▶ 2 Vytvoř si zajímavý obrázek.

VV

BUDEŠ POTŘEBOVAT: bílý papír, voskovky, lepidlo

POSTUP: Vyber si strom se zajímavou kůrou. Na tu přilož bílý papír a voskovkou po něm naplocho přejížděj. Vytvoříš frotáž. Objev se ti struktura kůry. Na tento obrázek můžeš vlepit vlastní obrázek (výrobky ze dřeva, kresbu stromu, gratulaci, pozvánku atd.).

▶ 3 Ve větách najdi ukryté názvy stromů a napiš je na řádek.

Pálí Pavel staré dřevo? _____

Při grilování nespál maso! _____

Koupil Thomas mrkev? _____

Mírek to pole kontroluje každý den. _____

Závod vyhrál Libor Oviceňák. _____

Jed leží v zamčené skříni. _____

Na televizoru přidej, prosím, jas, Aničko. _____

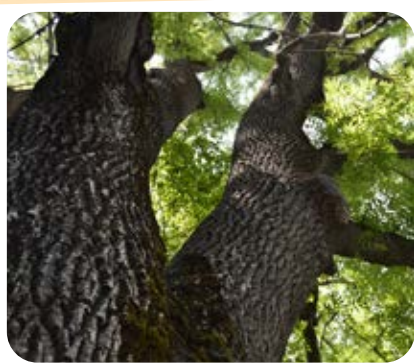
Do práce přijdu brzy ráno. _____

Dnes čekal Jakub u kina na Matěje, ale marně. _____

Nový žák se jmenuje Havr Bartoloměj. _____

Líba o babičce často vypráví. _____

▶ 4 Najdi v osmisměrce názvy stromů a vykrtej je. Zbýlá písmena tvoří tajenku.

▶ **Nápověda:** BUK, OLŠE, BOROVICE, TOPOL, JASAN, SMRK, LÍPA, BŘÍZA, PALMA, JEDLE, JILM, BUK, JÍROVEC, HABR, VRBA,

▶ **Tajenka:** _____

B	U	K	U	B	M	A	Á	P
M	O	L	Š	E	Ř	P	E	A
S	M	R	K	R	Á	Í	D	L
I	N	T	O	P	O	L	Z	M
H	A	B	R	V	Á	Š	L	A
J	A	S	A	N	I	I	L	B
E	E	L	D	E	J	C	S	R
J	Í	R	O	V	E	C	E	V

▶ HRA O TREZOR

Zaškrtni správnou odpověď a doplň její číslo do kódu.

		jehličnatý	listnatý
1	smrk pichlavý	9	3
2	bříza bradavičnatá	3	5
3	habr obecný	6	4
4	dub korkový	8	1
5	jírovec maďal	1	3
6	modřín opadavý	4	9
7	vrba košíkářská	7	1
8	buk lesní	2	6
9	borovice vejmutovka	9	2

Vlož kód do zámku trezoru. Dodržuj pořadí. Když bude kód správný, trezor se otevře.

1	2	3	4	5	6	7	8	9

► HRA O TREZOR

Pracoval/a jsi poctivě a podařilo se ti otevřít všechny trezory? Pojďme se o tom přesvědčit.

Do volných polí vlož kódy k trezorům z příslušných stran. U každého kódu spočítej jeho ciferný součet (sečti všechny číslice, které obsahuje).

STRANA 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 37

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 39

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 41

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 68

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 85

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

STRANA 93

1	2	3	4	5	6	7	8	9

CIFERNÝ SOUČET

Podle následujícího klíče za sebe napiš písmena vzniklá z čísel kódu s nejnižším ciferným součtem a za něj ta, která vznikla z čísel kódu s nejvyšším ciferným součtem.

Podařilo se ti otevřít trezor?

Klíč pro kód s nejnižším ciferným součtem:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
U	T	G	A	R	J	L	I	E

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Klíč pro kód s nejvyšším ciferným součtem:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
O	S	G	A	T	V	L	E	R

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Seznam použité literatury:

- ČAPEK, Karel.** *Devatero pohádek*. Praha: No Limits, 2015. ISBN 978-80-87973-15-8.
- ČAPEK, Karel.** *Zahradníkův rok*. V nakl. Fragment 1. vyd. Praha: Fragment, 2007. ISBN 978-80-253-0518-8.
- ERBEN, Karel Jaromír.** *Kytice*. V nakl. Fragment 2. vyd. Praha: Fragment, 2014. ISBN 978-80-253-2289-5
- KRATOCHVÍL, Miloš.** *Mikuláš, Ježíšek, pan Vrána a my*. Praha: Triton, 2010. ISBN 978-80-7387-425-4.
- KUTINOVÁ, Amélie.** *Gabra a Málinka se učí latinsky*. Ostrava: Portál, 1970.
- NEPIL, František.** *Dobré a ještě lepší jitro*. Vyd. 4., (V Granátu 1.). Horní Bříza: Granát, 2005. ISBN 80-86460-12-6.
- NEZVAL, Vítězslav.** *Manon Lescaut: hra o sedmi obrazech podle románu Abbé Prévosta*. 14. vyd. Praha: Melantrich, 1947.
- ROWLINGOVÁ, J. K.** *Harry Potter a vězeň z Azkabanu*. Praha: Albatros, 2008. ISBN 978-80-00-02223-9.
- SAINT-EXUPÉRY, Antoine de.** *Malý princ*. 13. vydání v Albatrosu. Praha: Albatros, 2016. ISBN 978-80-00-04369-2.
- SEIFERT, Jaroslav.** *Maminka*. 9. vydání. Praha: Albatros, 2016. ISBN 978-80-00-04499-6.
- SUSA, Jan.** *Obrázková abeceda s říkankami*. Benešov: Blug, 2007. ISBN 978-80-7274-971-3.
- ŠMÍD, Zdeněk.** *Proč bychom se netopili, aneb, Vodácký průvodce pro Ofélii*. V Olympii 5. vyd. Velké Přílepy: Olympia, 2012. ISBN 978-80-7376-322-0.
- VERNE, Jules.** *Patnáctiletý kapitán*. 5. vyd. v Albatrosu, v edici Podivuhodné cesty 4. vyd. Praha: Albatros, 1983.
- ZEMAN, Josef.** *Dobrodružství veverka Zrzečky*. 7. (v Albatrosu 4.) vyd. Praha: Albatros, 1987.
- ŽÁČEK, Jiří.** *Nesedejte na ježka! básničky, pohádky a bajky pro děti od 6 let*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. ISBN 80-7200-787-4.

internetové zdroje:

LÁZNĚ KYNŽVART | Jedeme do lázní - Sdružení lázeňských míst ČR. *Objevte krásu českých lázní | Jedeme do lázní - Sdružení lázeňských míst ČR* [online]. c2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.jedemedolazni.cz/cs/lazenska-mista/lazne-kynzvalt-38.html>

Advent Ceske-tradice.cz - České tradice z dob dávných i našich. *Ceske-tradice.cz - České tradice z dob dávných i našich* [online]. c2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.ceske-tradice.cz/tradice/zima/advent>

Příchod tří králů Ceske-tradice.cz - České tradice z dob dávných i našich. *Ceske-tradice.cz - České tradice z dob dávných i našich* [online]. c2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.ceske-tradice.cz/tradice/zima/advent>

Můj Dům | Les na vlastní zahradě. *Můj Dům | Stavíme Zařizujeme Bydlíme* [online]. c2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: http://mujdum.dumabyt.cz/rubriky/zahrada/les-na-vlastni-zahrade_2182.htm

Jaro - Mezi stromy. Lesnicko-dřevařský vzdělávací portál [online]. c2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: www.mezistromy.cz/cz/index.php?page=les/rok-v-lese/jaro

Světový den vody | Greenpeace Česká republika. *Greenpeace International Home | Greenpeace International* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/czech/cz/news/Svetovy-den-vody/>

**Objednávky učebnic a pracovních sešitů na
www.etaktik.cz**

HRAVÁ ČEŠTINA 5

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

- Celkem 96 moderně zpracovaných stran.
- Systematicky rozšiřuje a upevňuje učivo probírané v učebnici Hravá Čeština 5.
- Svou hravou a zábavnou formou zpracování však zároveň dokáže žáky skutečně zaujmout.
- Žáci průběžně řeší velkou závěrečnou tajenku.
- Cvičení jsou různorodá a neopakují se, jsou v nich uplatňovány mezipředmětové vztahy. Důraz je však prioritně kladen na procvičování mluvnice a stylistiky.
- Cvičení nechávají dostatečný prostor kreativitě a individualitě žáků, zároveň však učí žáky vzájemně spolupracovat.
- Celá edice byla vyvíjena ve spolupráci s vybranými pedagogy s dlouholetou praxí na 1. stupni ZŠ.

Sešit je vytvořen v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.

Další titul z řady:
Hravá čeština 5
učebnice

ISBN: 978-80-7563-058-2

